

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเรื่องผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนชายขอบ กรณีศึกษาฝ่ายราชไศล : หมู่บ้านแม่มน่มันยีน 2 และ 3 มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาว่ามีเหตุผล/เงื่อนไขใดที่ทำให้ผู้หญิงที่เป็นแกนนำและผู้หญิงทั่วไปเข้าร่วมในขบวนการเคลื่อนไหว 2) เพื่อศึกษาว่าในขบวนการเคลื่อนไหวนี้ผู้หญิงที่เป็นแกนนำและผู้หญิงทั่วไปเลือก/ยอมรับบทบาทอะไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงเลือก/ยอมรับบทบาทนั้นๆ 3) เพื่อศึกษาว่าผู้หญิงเปลี่ยนแปลงหรือได้รับผลกระทบอะไรบ้างหลังจากเข้าร่วมในขบวนการเคลื่อนไหว

การศึกษาใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 9 เดือน ซึ่งผู้ศึกษาได้เข้าไปอยู่ร่วมในขบวนการเคลื่อนไหวในช่วงตั้งหมู่บ้านแม่มน่มันยีน 2 และ 3 พ.ศ. 2543 โดยเข้าไปร่วมใช้ชีวิตร่วมอยู่ร่วมกับชาวบ้านที่ท้องถิ่นของฝ่ายราชไศล และได้เข้าร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างนั้น เช่น การไปรณรงค์ การเข้ายึดสันผ่าย และการเข้าร่วมกิจกรรมที่หน้าทำเนียบ ฯลฯ เพื่อศึกษาบริบทของสถานการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มผู้เคลื่อนไหว โดยเฉพาะผู้หญิง

จากการศึกษาพบว่า เหตุผล/เงื่อนไขที่ทำให้ผู้หญิงเข้าร่วมในขบวนการเคลื่อนไหวสามารถแบ่งชุดเงื่อนไขออกได้เป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 เงื่อนไขที่ทำให้ผู้หญิงเข้าร่วมในขบวนการต่อสู้ประกอบด้วยเงื่อนไขย่อยๆ ดังนี้ ผู้หญิงเป็นเจ้าของที่ดิน "นามูน", ผู้หญิงได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมป่าบุงป่าทาม, และผู้หญิงได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ จึงเกิดความเชื่อมั่นในการลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อ "สิทธิ" ของตนเอง เงื่อนไขชุดที่ 2 เป็นเงื่อนไขที่ทำให้ผู้หญิงอยู่คู่ต่อสู้โดยไม่ออกจากขบวนการเคลื่อนไหว ประกอบด้วยเงื่อนไขย่อยๆ ดังนี้ การได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนของครอบครัว, การอยู่พิสูจน์ข้อเท็จจริงจากการกล่าวหาว่าทุจริตเงินค่าชดเชย, การที่ผู้หญิงได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการเข้าร่วมขบวนการต่อสู้, การรู้สึกท้อแล้วชนะ และการได้กำลังใจจากพันธมิตร ซึ่งทำให้รักษาคิดใจการต่อสู้ได้ต่อเนื่องยาวนาน

สำหรับบทบาทของผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวนี้ พบว่าปรากฏขึ้นอย่างหลากหลาย บางบทบาทอยู่ในบทบาทเดิมเป็นบทบาทตามประเพณี ซึ่งเป็นบทบาทที่ผู้หญิงคุ้นเคย และถูกคาดหวัง ซึ่งผู้หญิงรับทำด้วยความสมัครใจ เช่น การทำอาหาร เป็น อสม. และดูแลเรื่องกองทุนร้านค้า บางบทบาทเป็นการก้าวข้ามบทบาทเดิม จากสถานการณ์การเคลื่อนไหว ซึ่งแกนนำ และที่ปรึกษาที่เป็นผู้ชายมีส่วนในการกำหนดบทบาทของผู้หญิงด้วย โดยมีการคำนึงถึง อายุ การศึกษา และประสบการณ์ของผู้หญิงในการมอบบทบาทต่างๆ ให้ผู้หญิงด้วย ในสถานการณ์การ

เคลื่อนไหวนี้ "ความเป็นผู้หญิง" ถูกนำมาใช้เป็นยุทธวิธีในการต่อสู้ได้ เช่น ผู้หญิงอยู่แถวหน้า บุก
กดดัน ผู้หญิงเป็นการ์ด หรือตัวแทนเจรจากับตัวแทนคณะรัฐบาล

การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงหลังจากการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวนี้ พบ
ว่า ผู้หญิงมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้นพร้อมที่จะได้กับอำนาจในระดับต่างๆ อย่างเผชิญหน้า
และรู้เรื่อง "สิทธิ" มากขึ้น